

Hunc fructum *ex opere operantis* videntur intelligere, qui postulant sibi a sacerdote applicari, vel promittunt aliis applicandum fructum sacrificii *specialissimum*, si tamen theologicè loquuntur, et non solum rhetoricè positivum mutant in superlativum. Est autem fructus ex opere operantis minus certus, et per se sumptus inferior quam fructus ex opere operato.

CAPUT V.

DE RATIONE INTERIORI, QUA OBLATIO EUCHARISTIAE
EST SACRIFICIUM.

THESIS XIV.

*Quomodo se habeat definitio sacrificii in genere
ad demonstrationem veritatis sacrificii in Eucharistia.*

„ Ex eo quod credendum proponitur, Eucharistiae celebrationem esse
„ verum et proprium sacrificium, credendum pariter est, elementa omnia,
„ quae essentiam constituunt sacrificii generatim spectati, in hoc speciali
„ sacrificio reperiri; non tamen ideo aequè ad fidem explicatam pertinet,
„ vel quae sint omnes et solae essentiales notae sacrificii in genere, vel
„ in quo huius eucharisticae sacificationis essentia unice reponenda sit.
„ Confundunt ergo obiectum catholicae fidei propositum cum obiecto theo-
„ logicae deductionis et analysis, qui catholicorum Doctorum dissensione
„ in explicanda propria *forma* et *essentia* sacrificii eucharistici abutuntur
„ ad impugnandam consensionem in profitenda *veritate* sacrificii. „

Verissima quidem est propositio, quam statuunt Fratres de Wallenburch (Tract. I. Exam. 3. n. 23. T. I. p. 165.): „ revelato definito, formaliter revelatur definitio; „ erraret tamen gravissime, qui inde concluderet, semper etiam ad fidem catholicam sufficienter propositam pertinere definitionem, quoties existentia rei definitae satis proposita est, et proinde non posse esse inter catholicos Doctores citra fidei discrimen dissensionem in rei definitione, quando citra haeresim dissensio esse non potest circa rem ipsam definitam. Sic fide sufficienter proposita constat, libros sacrae Scripturae esse libros divinitus inspiratos, opus bonum supernaturale non fieri ab homine nisi viribus gratiae efficacis, peccatum originale esse verum peccatum etc., non tamen ideo ad fidem catholicam satis propositam ita ut absque haeresi dissentire nemo possit, aequè pertinet quoad omnes et singulas notas definitio et determinatio essentiae,

quid sit liber inspiratus, quid gratia efficax, quid peccatum originale in sua propria specie (imo in stabilienda definitione etiam generica habitualis peccati ne erretur, prae oculis habenda est veritas revelata, peccatum originale esse verum et proprium peccatum). Explicatione ergo indiget illa propositio: «revelato definito, revelatur definitio,» quo sensu vera, quo falsa sit. Revelatum *definitum*, seu potius revelata *res, definienda per suas notas essentielles*, potest se habere ad definitionem tripliciter. a) Potest esse definitio ita per se evidens, ut nemo aliquam notam in tali definitione contentam negare possit rei revelatae, quin eo ipso neget, rem esse eam quae revelatur. Tum sane in ipsa satis proposita revelatione rei etiam satis proposita est rei definitio. Sic in revelatione proposita, quod Christus est homo, etiam propositum est, quod Christus est animal rationale i. e. sensitivae et rationalis naturae. Qui ergo negaret in Christo unam vel alteram harum notarum, necessario negaret ipsam rem explicite revelatam, Christum esse hominem. b) Potest definitio non quidem esse evidens ex sola enuntiatione rei revelatae, sed tamen contineri in revelatione sufficienter propositâ. Sic definitio sacramenti novae legis non quidem est evidens ex sola enuntiatione, sed continetur in revelatione sufficienter proposita, sacramentum novae legis esse sensibile signum *efficax gratiae*. Ideo admittens e. g. baptismum esse sacramentum novae legis non ideo minus esset haereticus, si negaret esse signum efficax gratiae. c) Possunt notae essentielles omnes et singulae rei, cuius existentia revelata est, neque evidentes esse per se ex sola enuntiatione rei definiendae, neque declaratae in revelatione sufficienter propositâ, sed solum deducendae et eruendae diligentiori comparatione privatorum Doctorum. In hac hypothesi aliquae notae saltem generaliores et in confuso, ut sciatur quid credendum sit, continentur in revelatione satis proposita eo ipso, quod dicitur res credenda sufficienter proposita; in illis ergo notis generalioribus non magis potest esse dissensio inter catholicos quam in re ipsa revelata et explicite credenda. Sed quoad notas aliquas speciales et necessarias ad definitionem specificam aliter res se habet. Definitum obiective quidem includit necessario omnes notas

definitione exprimendas; unde quando revelatum est definitum, implicite continentur etiam in revelatione obiectiva omnes notae essentielles, quibus definitio construenda est; sed non ideo iam sufficienter propositum est ita, ut omnes credere teneantur, quae et quales sint singulae illae notae essentielles. Potest utique fieri talis fidei obiectivae explicatio in Ecclesia Dei, ut accedente authentica declaratione vel solo etiam unanimi consensu catholico notae illae speciales revera materialiter contentae in obiectiva revelatione, etiam sufficienter proponantur credendae; sed quamdiu res est permessa deductioni privatorum theologorum, hique sciente et non contradicente magisterio authentico inter se dissentiant, profecto hic dissensus non est circa revelationem sufficienter propositam.

Sic in re praesenti dogma est revelatum et propositum ita, ut omnes credere teneantur, in Missa offerri Deo verum et proprium sacrificium. Unde etiam pari modo revelatum et propositum est, omnes proprietates essentielles veri sacrificii reperiri in hac oblatione; non tamen hoc ipso iam explicatae sunt et ad credendum sufficienter propositae omnes et singulae proprietates, quae sacrificii essentiam formaliter constituunt et quae reipsa sunt in obiecto revelato. Habetur quidem ab omnibus notio saltem confusa sacrificii, ut sit oblatio rei substantialis Deo facta in agnitionem supremae maiestatis, atque cultus externi actus specialis propriique nominis. At notae omnes et solae essentielles ad talem oblationem constituendam poterunt determinari ope deductionis ex ipsis diversis sacrificiis, eorum forma, fine ac scopo, quae omnia etiam in revelatione continentur; hactenus tamen talis deductio perficitur examine et illationibus privatorum theologorum, nec est sufficienter proposita, ut ipse dissensus et diversitas opinionum inter catholicos theologos evidenter ostendit.

Quando ergo theologice demonstrandum est, oblationem Eucharistiae esse verum et proprium sacrificium, demonstratio, saltem princeps, non potest esse synthetica descendens ab universali ad speciale et singulare ita, ut primum statuatur definitio sacrificii in genere et determinentur essentielles eius notae, ac deinde ex consideratis notis con-

stituentibus hanc specialem oblationem eucharisticam inferatur, eam esse vere et proprie dictum sacrificium. Sed ordine inverso primum demonstramus, in verbo Dei revelato proponi Eucharistiae celebrationem ut verum et proprium sacrificium; tum vero non ad demonstrationem existentiae sed ad declarationem essentiae, *quomodo sit sacrificium*, et ad directam solutionem quarundam difficultatum quae fieri possunt, per analysin inquirimus essentielles characteres, quibus hoc speciale sacrificium formaliter constituatur in ratione sacrificii. Illud prius pertinens ad quaestionem, *an sit*, constat ex fide catholica proposita ac definita; quaestio altera, *quomodo sit*, in re praesenti pertinet ad theologicam inquisitionem, ubi citra discrimen fidei aut sanae doctrinae potest esse aliqua sententiarum diversitas.

Posse autem ex revelatione plenissime solvi quaestionem, *an sit*, quin iam praesupponatur vel eadem certitudine fidei consequatur *distincta* determinatio notarum essentialium, *quomodo sit*, ex superioribus constat. In Scriptura enim, in universa traditione apostolica, in explicita definitione Ecclesiae continetur, oblationem Eucharistiae esse verum et proprium sacrificium; non tamen eadem claritate continetur aut explicite propositum est, quae omnes et solae proprietates intestinae illud constituent in formali ratione sacrificii, sed hoc, ut saepe dixi, deductionibus theologorum nec ab omnibus eodem modo stabilitur.

Qui igitur aiunt, non posse constare maiori certitudine, Eucharistiam esse sacrificium proprie dictum, quam constant characteres essentielles sacrificii proprie dicti; ii confundunt duas quaestiones valde diversas existentiae et essentiae, *an sit* et *quomodo sit*. Propositio igitur haec distinguenda est ita: non posse certius constare esse sacrificium, quam constet habere omnes notas sacrificio essentielles, *concedimus*; non posse certius constare esse sacrificium et habere proinde notas essentielles sacrificii, quam constet quatenam sint notae omnes et solae constituentes formalem rationem sacrificii, *negamus*. Ulterius si dicatur: non potest esse revelatum, Eucharistiae oblationem esse sacrificium, quin revelatae sint notae essentielles sacrificii exi-

stentes in oblatione Eucharistiae; pariter distinguimus: non potest in obiectiva revelatione contineri veritas sacrificii, quin notae essentielles sacrificii contineantur in obiecto revelato, *concedo*; non potest sufficienter ad obligationem fidei proposita esse revelatio existentiae sacrificii, quin eodem modo propositae sint notae, quae omnes et solae constituent essentiam sacrificii, *nego*.

At si fidei et catechesi satis esse potest novisse revelationem propositam de existentia sacrificii eucharistici, scientia theologica continetur quidem etiam in cognitione scientifica, quomodo haec veritas sacrificii revelata sit in verbo Dei tum scripto tum tradito, non tamen hac una cognitione absolvitur; sed praeterea ad theologiam pertinet inquisitio essentiae, ut deducantur proprietates essentielles, quibus formaliter ratio sacrificii constituatur, ut distinctius intelligatur, *quomodo* Eucharistia sit veri propriae nominis sacrificium.

THESIS XV.

Sacrificium hoc incruentum esse relativum ad sacrificium cruentum in cruce, demonstratur ex ipsa propria ratione ac forma, qua est institutum.

« Ad intelligendam rationem internam, qua oblatio Eucharistiae formaliter constituatur sacrificium, animadverti primum debet, incruentum tam hanc oblationem, quae in se est verum ac proprium sacrificium, simul esse sacrificium relativum ad sacrificium cruentum in cruce; ita enim Christus salvator illud instituit, ut constituendo vi verborum corpus sub speciebus panis, et sanguinem sub speciebus vini, in ipsa re fiat semper nova et expressa repraesentatio effusionis sanguinis semel in cruce factae, atque adeo effusio mystica, licet realis effusio non consequatur. »

Ex verbis ipsis institutionis: « hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur (frangitur, datur); his est sanguis meus, qui pro multis effundetur (effunditur), » quibus respondet disertum Christi mandatum: « hoc facite in meam commemorationem, » et addita Apostoli explicatio: « quo-

tiescumque enim manducabitis (ἐσθίητε) panem hunc, et calicem bibetis (πίνητε), mortem Domini annuntiabitis (ἀναγγελετε annuntiatis vel annuntiate), donec veniat; » ex christiana deinde professione manifestissima, Patrumque et omnium liturgiarum explicita doctrina constat, salvatorem ita instituisse sacrificium incruentum, ut intima sua natura et modo offerendi sit relativum ad sacrificium cruentum, eiusque realis et obiectiva commemoratio.

Fundamentum huius relationis non constituitur solum legifera voluntate et ordinatione Christi institutoris, sed est huic sacrificio intestina tum ideo, quod Christus ipse, formaliter quatenus oblatus est in cruce, et ad applicationem meritorum in cruce consummatorum se sistit in altari sub speciebus panis et vini; tum ipso modo, quo corpus et sanguis Christi constituitur sub speciebus panis et vini. De priori illa ratione ac fundamento insitae relationis ad sacrificium crucis satis dictum est in superioribus, nominatim in thesi XII. Nunc modum ipsum oblationis ex institutione Christi essentialem consideramus, quo sacrificium hoc (eius veritate supposita) constituatur *relativum*.

Instituit Christus sacrificium corporis et sanguinis sui ita, ut vi verborum distinctim ponatur corpus sub speciebus panis, et sanguis sub speciebus vini. Hac autem distincta consecratione, non in re aliena et in mera imagine, sed in ipso reali corpore et sanguine Christi repraesentatur separatio et effusio sanguinis facta in cruce. Unde divinus redemptor in ipsa institutione hanc distinctam positionem corporis et sanguinis sub speciebus panis et vini declarat esse « effusionem sanguinis. » Dum scilicet habet prae oculis effusionem realem in cruce, et sacrificium praesens corporis et sanguinis distinctim sub speciebus panis et vini tamquam realem repraesentationem illius, eodem nomine complectitur sacrificium repraesentans et sacrificium repraesentatum, appellans effusionem sanguinis sacrificium incruentum, quia refertur ad effusionem realem eamque repraesentat, et derivans nomen ab effusione reali et repraesentata ad sacrificium, quod ipso proprio suo modo eam repraesentat: hic est sanguis meus, qui pro multis *effunditur* sacrificio reali sed effusione mystica (repraesentante);

qui pro multis *effundetur* sacrificio et effusione reali ac per praesens sacrificium repraesentata (1) (cf. th. XI.). Ss. Patres et liturgiae hanc realem imaginem et repraesentationem passionis ac mortis cruentae exhibitam in sacrificio incruento saepe declarant. « Apparet, inquit Cyprianus, sanguinem Christi non offerri, si desit vinum calici, nec sacrificium Dominicum legitima sanctificatione celebrari, nisi oblatio et sacrificium nostrum responderit passioni. Quia passionis eius mentionem in sacrificiis omnibus facimus, passio est enim Domini sacrificium quod offerimus; nihil aliud quam quod ille fecit, facere debemus » Cyprian. ep. 63. ad Caecil. (ed. Baluz. p. 107. 109.). « Ante agnus offerebatur, nunc Christus offertur, sed offertur quasi homo quasi recipiens passionem » Ambros. de Offic. l. I. c. 48. « A Christo instituti sacrificii coelestis causam rationemque noscamus... Voluit beneficia sua manere apud nos, voluit animas pretioso sanguine suo semper sanctificare per imaginem passionis. Et ideo discipulis fidelibus mandat, quos primos Ecclesiae suae constituit sacerdotes, ut indesinenter ista vitae aeternae mysteria exercerent » Gaudent. Brix. serm. 2. in Exod. ad neophyt. « Haec singulariter victima ab aeterno interitu animam salvat, quae illam nobis mortem unigeniti per mysterium reparat, qui licet resurgens a mortuis iam non moritur et mors ei ultra non

(1) Quatenus Christus redemptor voluntate, qua se ipsum offerebat in ultima coena sacrificio relativo, respiciebat sui sacificationem sacrificio cruento et absoluto in cruce, simul includens in illa prima oblatione institutrice perpetuam sui oblationem usque ad consummationem saeculi in singulis oblationibus futuris per ministros sacerdotes; et quatenus vicissim voluntate, qua se sacrificabat in cruce, respiciebat omnes futuras oblationes incruentas ad illud relativas; hoc, inquam, sensu intelligi solum potest quod ait Card. Cienfuegos, actum sacificationis in cruce et in omnibus altaribus esse unum numero; non autem est probabile, quod Cardinalis asserit, eundem numero actum internum quo Christus se sacrificabat in ultima coena, fuisse reproductum in cruce, et reproduci, quoties sacerdotes consecrant, atque ideo non solum ratione sacerdotis principis et victimae, sed etiam ratione actus sacrificantis et offerentis esse numero unum sacrificium crucis et sacrificium Eucharistiae, quoties offertur. Cienfuegos Vita abscond. disp. VI. sect. 2. §. 1. n. 24. De unitate et distinctione sacrificii dicemus infra.

dominabitur, tamen in semetipso immortaliter atque incorruptibiliter vivens pro nobis iterum in hoc mysterio sacrae oblationis immolatur... Hinc ergo pensemus, quale sit pro nobis hoc sacrificium, quod *pro absolutione nostra passionem unigeniti filii semper imitatur* » s. Gregorius M. Dialog. I. IV. c. 58. Pari modo Augustinus sacrificium incruentum passim nominat *sacramentum sacrificii cruenti*, et Patres universim vidimus celebrationem Eucharistiae dicere antypum, signum, imaginem, symbolum passionis Dominicae (de Sacram. Euch. th. X. p. 143. seq., et de Sacrific. th. IX. p. 347.). Eodem etiam pertinet Patrum et liturgiarum modus loquendi, quando verba consecratoria dicunt gladium spirituale, gladium rationale et incorporeum, quo victima immolatur. « Ne cuncteris et orare et legatione fungi pro nobis, quando verbo Verbum attrahis, *quando incruenta sectione secas corpus et sanguinem Dominicum vocem adhibens pro gladio* » (1) Nazianz. ep. 171. al. 240. ad Amphiloeh. Episc. (cf. th. IX. p. 342.). Hoc ipsum declarat Conc. Tridentinum. « Deus ac Dominus noster in coena novissima... ut dilectae sponsae suae Ecclesiae visibile, sicut hominum natura exigit, relinqueret sacrificium, *quo cruentum illud semel in cruce peragendum repraesentaretur*... corpus et sanguinem suum sub speciebus panis et vini Deo Patri obtulit » sess. XXII. cap. 1. Totam hanc doctrinam s. Thomas 3. q. 83. a. 1. paucis ita complectitur. « Celebratio huius sacramenti imago quaedam est repraesentativa passionis Christi, quae est vera eius immolatio (cruenta), et ideo celebratio huius sacramenti dicitur Christi immolatio. »

Sine dubio igitur relatio ad sacrificium cruentum in cruce fundatur in ipsa intima natura huius sacrificii incruenti; ut a Christo institutum est. Unde si tollatur haec relatio secundum institutionem Christi huic sacrificio essentialis, tollitur ipsa ratio sacrificii. Sublata igitur sanguinis effusione mystica, i. e. consecratione distincta corporis et sanguinis Christi sub duplici specie, quae effusionem

(1) Ὅταν ἀναιμάκτῃ τομῇ σῶμα καὶ αἷμα τρυφῆς δεσποτικόν, φωνὴν ἔχων το ξίφος.

sanguinis in cruce et sacrificium cruentum repraesentat, per consecrationem unius tantum speciei reddetur quidem Christus realiter praesens, sed sacrificium non erit.

A quaestione hactenus declarata, quomodo hoc sacrificium sit *relativum*, longe diversa est quaestio altera, utrum vel ipsa relatio et repraesentatio sacrificii absoluti in cruce peracti (ut contendit Vasquez), vel consecratio distincta corporis et sanguinis sub duplici specie, praecise quatenus vi verborum seorsum ponitur corpus et sanguis Christi (ut censuerunt Lessius alique), constituat formaliter celebrationem Eucharistiae in ratione veri et proprii sacrificii. Esse *sacrificium relativum* duo significat, esse scilicet in se verum et proprium sacrificium, habens omnes proprietates ad rationem sacrificii essentielles et insuper habere relationem ad aliud sacrificium, quae relatio huic quidem sacrificio speciali non tamen omni sacrificio essentialis est. Utrum vero haec relatio vel illa effusio sanguinis mystica tamquam relationis fundamentum, vel aliquid aliud sit ratio formalis interna, ex qua constituatur verum et proprium sacrificium in se, nondum quaesivimus; in hac enim thesi solum supposita veritate sacrificii, quam in superioribus ex revelatione demonstravimus, declaratum est, cur et *quomodo sit relativum* ad sacrificium crucis; sed nondum declaravimus, *quomodo in se sit verum et proprium sacrificium*, seu quid sit illud, quo celebratio Eucharistiae intrinsecus constituatur sacrificium, et quomodo ei conveniant proprietates essentielles omni sacrificio proprie dicto.